

PIRKANMAAN TALOUS 2013

TOIMIALOJEN NYKYTILA JA NÄKYMÄT

PIRKANMAA

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Pääkirjoitus:	3	11 Informaatio ja viestintä:	
"Ajat ovat huonot, ajat ovat vaikeat?"		Ohjelmistoalalla ketterät toimijat haastavat jättiläiset	
Teknologiaeollisuus:	4	12 Elintarvikeeollisuus:	
Pirkanmaalta löytyy koulutettuja ja osaavia tulevaisuudentekijöitä		Jatkuva tuotekehitys avain elintarvikealalla pärjäämiseen	
Pirkanmaalla on toimiva teknologiaeollisuuden keskittymä	5	12 Tekstiili-, vaatetus-, nahka- ja kenkäteollisuus	
Metsäteollisuus:	6	13 Majoitus- ja ravitsemistoiminta:	
Menestykseen tarvitaan omaan ydinliiketoimintaan keskittymistä		Usko omaan liikeideaan ja jatkuva innovointi vie ravintolan maan parhaimmistoon	
Kemikaalien, kumi- ja muovituotteiden valmistus:	7	13 Kuljetus ja varastointi	
Uskomme erikoistumisen voimaan		14 Innovaatiotoiminnan johtaminen tehostuu	
Liike-elämän palvelut:	8	16 Elinkeinokehittäjien ääni	
Konkreettinen hyöty asiakkaalle takaa palveluyrityksen menestyksen		17 Pirkanmaa on All Bright!	
Rakentaminen:	9	18 Työllisyyden näkymät	
Pirkanmaalla on kysyntää asunnoille ja toimitiloille		19 Tilastot	
Kauppa:	10		
Asiakkaiden kuuntelu ja sitoutunut henkilöstö tuovat kasvun			

www.pirkanmaantalous.fi

Toimialaluokitus TOL 2008

Katsauksen liikevaihto-, vienti- ja palkkasummatiedot perustuvat Tilastokeskuksen Asiakaskohtaisen suhdannepalvelun toimittamiin tietoihin. Pääasiallisena lähteenä käytetään Verohallinnon maksuvalvonta-aineistoa, joka kattaa kaikki alv-velvolliset yritykset ja säännöllisesti palkkaa maksavat työnantajat. Laskenta tehdään toimipaikkatasolla.

Katsauksen uusimmat tiedot ovat vuoden 2013 maaliskuulta.

Toimialat perustuvat vuoden 2009 alusta käyttöön otettuun Toimialaluokitus 2008:een (TOL 2008). Katsauksen liikevaihto-, vienti- ja palkkasummatiedot on päivitetty TOL 2008:n mukaisiksi vuodesta 2000.

”Ajat ovat huonot, ajat ovat vaikeat?”

Teollisuuden rakennemuutos koskee kaikkia kolmea teollisuuden päätoimialaa: puujalostusteollisuutta, elektroniikka- ja kommunikaatioteollisuutta sekä konepaja- ja metalliteollisuutta. Siinä tuli luetelluksi kaikki kolme Pirkanmaan merkittävintä vientitulojen tuojaa. Teollisuuden osuus Suomen kansantuotteesta oli 19 % vuonna 2012. Jokaisesta talouden eurosta 20 senttiä tulee teollisuudesta. Palveluala on kasvanut, kun teollisuus on pienentynyt. Nyt palvelut vain eivät enää riitä paikkaamaan tilannetta. Uusia polkuja tarvitaan.

Teollisuus – ennen kaikkea konepajateollisuus – on pitkään ollut yksi Tampereen seudun kansainvälisen liiketoiminnan kulmakivistä. Metso, Sandvik, Cargotec ja Agco ovat esimerkkejä globaaleista yrityksistä, joilla on merkittävää toimintaa Pirkanmaalla. Näiden yritysten alihankinta työllistää ison joukon pk-yrityksiä. Tämän lisäksi yritykset tekevät tutkimus- ja tuotekehitystyötä, jossa muun muassa paikalliset yliopistot, korkeakoulut ja VTT ovat aktiivisesti mukana.

Pirkanmaa on edelleen yksi merkittävimmistä valmistavan teollisuuden keskittymistä, johon kuuluu laaja joukko parhaita pk-yrityksiämme. Suurten yritysten merkitys alueen ja pk-yritysten kehittämisessä on yhä olennainen. Erikoisia yrityksiä ei kuitenkaan tule erotella, vaan antaa mahdollisuus kaikille sekä pieniä että suuria yrityksiä tukeville asioille ja hankkeille. Kaikenlaisia ja -kokoisia yrityksiä tarvitaan luomaan hyvinvointia alueellemme.

Yritysten toiminta on kansainvälistä ja verkostolähtöistä, jolloin jokaisen toimipaikan on pystyttävä omista lähtökohdistaan puolustamaan olemassaoloaan. Yrityksiä ja osaajia houkuttelevat alueet, jotka voivat luoda yrityksille kilpailuetua olemalla joustavia, operatiivisia toimijoita ja kansainvälisen ekosysteemien kehittäjiä.

Alueen houkuttelevuus syntyy muun muassa rohkeista teoista, joista esimerkkinä on kansikuvan Mediapolis, uusi tarinankerronnan ja digitaaliteollisuuden keskus, joka syntyy Tampereelle Tohloppiin. Merkittävä mahdollisuus uusiin avauksiin on ensi vuonna alkava, 7-vuotinen Innovatiiviset kaupungit eli INKA-ohjelma, joka vauhdittaa kansainvälistä kilpailukykyä ja uutta liiketoimintaa luovia hankkeita. Viiden vetovastuullisen seudun joukosta Tampereen kaupunkiseutu vastaa kansallisesta kokonaisuudesta ”Älykäs kaupunki ja uudistuva teollisuus”.

Uudistuva teollisuus -osio keskittyy ennen kaikkea konepajateollisuuden kilpailukykyyn, koska tällä toimialalla Pirkanmaa on kansainvälisesti merkittävä keskus. Teollinen internet uusien kannattavien palveluiden ja viennin mahdollistajana, kansainvälisten markkinoiden avaaminen pk-yrityksille ja valmistavan teollisuuden yritysten uudistuminen innovaatioalustoja ja muotoilua hyödyntämällä ovat keskeiset teemat.

Meneillään oleva rakennemuutos pakottaa meidät alueelliset toimijat luomaan yhä aktiivisemmin uskoa paikalliskunnan yrityksille siihen, että niiden kannattaa panostaa toimintansa kehittämiseen Pirkanmaalla. Alueen houkuttelevuus syntyy yhdessä tehden ja se perustuu luottamukseen yritysten, poliitikkojen, kuntien, yliopistojen, viranomaisen ja erilaisten kehittäjien välillä.

Augustinus (300–400 jKr.) sanoi: ”Ajat ovat huonot, ajat ovat vaikeat, sanovat ihmiset. Mutta ajat olemme me, niin kuin me olemme, ovat myös ajat.” Pidetään huolta, että meidän toimemme ovat rakentavia ja luottamusta herättäviä.

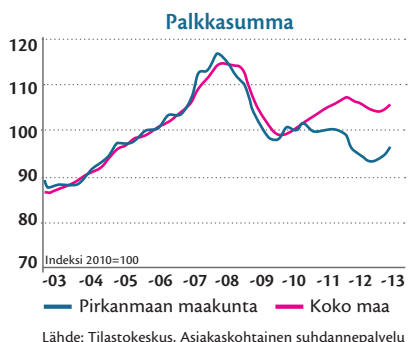
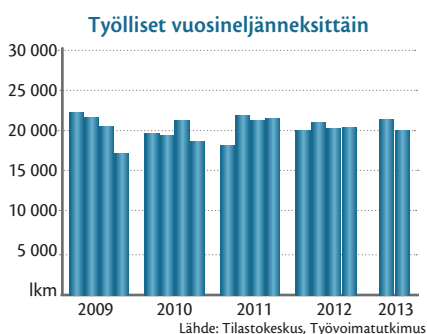
*Päivi Myllykangas
Toimitusjohtaja, Tredea*

TEKNOLOGIATEOLLISUUS

Vielä vuonna 2012 Pirkanmaan teollisuuden liikevaihto kurotti plussalle. Vahvan alkuvuoden jälkeen kasvu kuitenkin hidastui vuoden loppua kohti ja kääntyi negatiiviseksi viimeisellä neljänneksellä, jolloin laskua edellisvuoteen kertyi 7,8 %. Samaa suuntausta todistettiin vientiliikevaihdossa, joka kehittyi hyvin alkuvuoden mutta väheni viimeisellä neljänneksellä 10,2 % vuodentakaisesta. Samanlainen kehitys jatkui Pirkanmaalla kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä, kun teollisuuden liikevaihto painui 10 % ja vientiliikevaihto 9,7 % edellisvuodesta. Vuoden 2013 alun vastaava pudotus koko maassa oli 5,9 %.

TOL 24 – 30: metallien jalostus, metallituotteiden, tietokoneiden ja elektronisten laitteiden valmistus, sähkölaitteiden valmistus, muiden koneiden ja laitteiden valmistus, moottoriajoneuvojen sekä muiden kulkuneuvojen valmistus.

Yrityksillä on oltava itsellään mahdollisuudet vaikuttaa omaan kilpailukykyynsä sen sijaan, että ulkopuolinen sääntely vie joustavuuden ja innovatiivisuuden.

”

Pirkanmaalta löytyy koulutettuja ja osaavia tulevaisuudentekijöitä

Metson edeltäjä Lokomo Oy aloitti höyryveturien valmistajana jo vuonna 1915. Piakkoin sata vuotta Tampereella toiminut yhtiömme on sittemmin kehittynyt murskauksen huippuosajaksi.

Pirkanmaalla on pitkät teollisen toiminnan perinteet ja erittäin hyvä koulutusverkosto. Koulutettuja ja osaavia tulevaisuuden tekijöitä löytyy teollisuuden tarpeisiin hyvin. Tulevaisuudessa alallamme vaaditaan entistä älykkämpiä ja kilpailukykyisempiä tuotteita sekä niihin liittyviä palveluita maailmanlaajuiseen tarjontaan.

Metson Kaivos ja maarakennus tekee tutkimus- ja tuotekehitystyötä sisäisesti ja yhteistyössä alansa johtavien tutkimusryhmien kanssa. Globaalisti toimivan yrityksen hankkeet suunnitellaan globaaleiksi, myös resursointimielessä. Panostamme tällä hetkellä merkittävästi palveluliiketoimintaamme. Palvelutuotteet ja niiden tehokas jakelu asiakaspintaan ovat tärkeä osa kehityshankkeitamme.

Yhteiskuntavastuu kuuluu olennaisena osana päivittäiseen toimintaamme. Suunnittelemme toimintaamme pitkäjänteisesti, mikä on tarkoittanut esimerkiksi aktiivista opiskelijoiden harjoittelupaikkojen tarjontaa huolimatta siitä, minkälaisessa taloudellisessa tilanteessa maailmamme on.

Olemme pieni, viennistä riippuvainen kansantalous, jonka markkinat sijaitsevat kaukana. Teollisten työpaikkojen määrä on vähentynyt maassamme voimakkaasti viimeisten vuosikymmenten aikana. Ennusteet kertovat tämän kehityksen jatkuvan. Haemme kasvua perinteisten länsimarkkinoiden sijasta idän kasvavista kansantalouksista. Myös kilpailu on kasvanut ja koventunut: kilpailukykyämme testataan päivittäin.

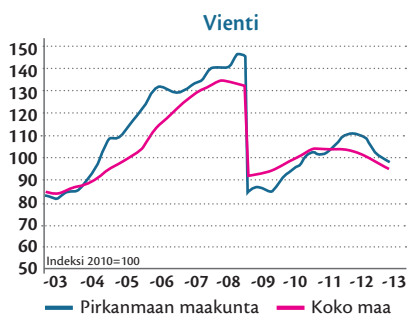
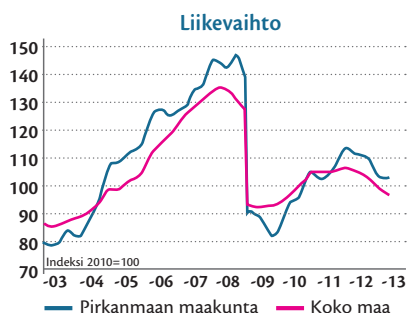
Suomalaisilla yrityksillä on oltava itsellään mahdollisuudet vaikuttaa kilpailukykyynsä sen sijaan, että ulkopuolinen sääntely vie joustavuutemme ja tukahduttaa innovatiivisuutemme. Toivon, että tämä viesti tavoittaa myös päättäjät.

Pekka Pohjoismäki, Metson Kaivos ja maarakennus

LIIVEVAIHTO 2012 arvio	5 703 M€
LIIVEVAIHDON MUUTOS	1,7 %
VIENNIN ARVO 2012	3 876 M€
VIENNIN MUUTOS 2012	2,2 %
TYÖLLISIÄ II/2013	20 000
TOIMIPAIKKOJA QI/2013	1 027

Teollisuuden palkkasumma vaihtui hienoisesta alkuvuoden kasvusta miinusmerkkiseksi kolmannelle neljännekselle tultaessa. Koko vuonna 2012 Pirkanmaan teollisuuden toimijat maksoivat palkkoja 1,7 % edellisvuotta vähemmän. Vuoden 2013 ensimmäisellä neljänneksellä teollisuuden palkkasumma väheni Pirkanmaalla 3,5 % ja koko maassa 2,6 % vuotta aiemmasta.

Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

”
Poliittisten päättäjien tulisi varmistaa yrityksille mahdollisuus ja motivaatio kasvuun ja työllistämiseen.

Pirkanmaalla on toimiva teknologiateollisuuden keskittymä

Tampereen Konepajat Oy palvelee monipuolisesti päämiehiä eri teollisuudenaloilla. Suurimmat asiakkaamme toimivat prosessi-teollisuudessa ja koneenrakennuksessa, mutta toimitamme komponentteja myös rakennus- ja elektroniikkateollisuudelle.

Pirkanmaalla on toimiva teknologiateollisuuden keskittymä, johon kuuluu koulutus, toimittajaverkosto ja hyvät logistiset yhteydet. Tahtotila kehittyä ja päästä eteenpäin on ollut tärkein menestystekijä toiminnassamme. Ymmärrämme, että osa hankkeista tulee onnistumaan ja osa epäonnistumaan, mutta se kuuluu toiminnan luonteeseen. Emme pelaa ainoastaan varmoja kortteja, vaan olemme valmiita ottamaan riskejä uusilla alueilla.

Investoimme jatkuvasti parantaaksemme kustannustehokkuuttamme, läpimenoaikoja sekä kehittääksemme laaduntuntokykyä vastaamaan tiukentuvia standardeja. Innovaatiopuolella olemme mukana useissa vientiin suuntautuvissa hankkeissa, joilla pystymme lisäämään suoraa vientiämme.

Arvojemme mukaisesti pyrimme asiakastytytyvyyden lisäksi huolehtimaan työntekijöiden tyytyväisyydestä. Laajemmin yhteiskuntavastuu toteutuu tilanteessa, jossa asiakkaat saavat lisäarvoa, työntekijät työllistyvät ja yritys saa mahdollisuuden kehittyä eteenpäin. Emme usko yksittäisiin temppuihin yhteiskuntavastuukuvan kirkastamiseksi, vaan mieluummin haluamme olla kokonaisvastuullisesti osa yhteiskuntaa.

Pääviestinä päättäjille on rohkeutta tunnustaa tosiasiat. Harmillinen tilanne juuri tällä hetkellä näyttää olevan se, että kaikki alkavat ymmärtää mitä pitäisi tehdä, mutta kukaan ei uskalla tehdä päätöstä. Muutoksen aikakausina pitää olla samanaikaisesti rohkeutta luopua osasta menneen maailman asioista ja samaan aikaan investoida tuleviin. Lähtökohtaisesti poliittisten päättäjien tulisi varmistaa yrityksille mahdollisuus ja motivaatio kasvuun ja työllistämiseen. Markkinat kyllä sopeutuvat ja luovat mahdollisuuksia, kunhan niitä ei liialla ohjauksella ja sääntelyllä tukahduteta.

Juhani Lehti, Tampereen Konepajat Oy

METSÄTEOLLISUUS

LIKEVAIHTO 2012 arvio	2 343 M€
LIKEVAIHDON MUUTOS	-3,2 %
VIENNIN ARVO 2012	1 114 M€
VIENNIN MUUTOS 2012	1 %
TYÖLLISIÄ II/2013	7 000
TOIMIPAIKKOJA QI/2013	440

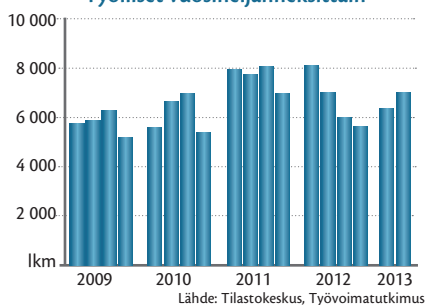
Pirkanmaan metsäteollisuuden liikevaihto laski vuoden 2012 kolmella ensimmäisellä neljänneksellä, mutta kääntyi 1,9 %:n kasvuun viimeisellä neljänneksellä. Koko vuonna toimialan liikevaihto supistui 3,2 %. Vuoden 2013 tammi-maaliskuussa liikevaihto laski 6,7 %.

Vienti sen sijaan veti paremmin: heikosti alkanut alkuvuosi 2012 kääntyi plussalle loppuvuodeksi ja viimeisen vuosineljänneksen kasvu oli jo positiiviset 11 %. Vuositasolla toimialan vienti kasvoi yhdellä prosenttiyksiköllä. Kasvu jatkui alkuvuonna 2013, kun ensimmäiseltä neljännekseltä saatiin 2,4 %:n kasvuluvut.

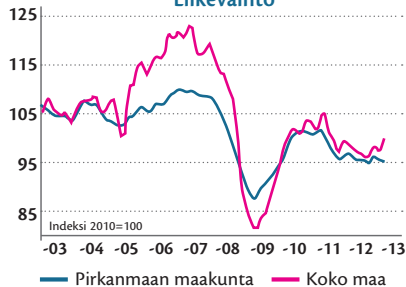
Pirkanmaalla toimialan palkkasumman kehitys vuonna 2012 oli aaltoilevaa: vuositasolla toimialan palkkasummassa jäätin 1,4 % edellisvuodesta. Vuoden 2013 tammi-maaliskuussa palkkasumma kasvoi 3,3 %.

TOL 16-18: sahatavaran sekä puu- ja korkkituotteiden valmistus; paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus.

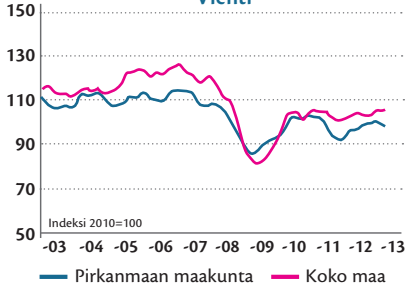
Työlliset vuosineljänneksittäin

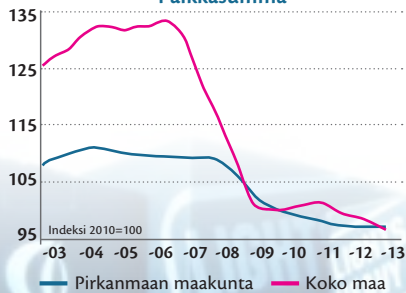
Liikevaihto

Vienti

Palkkasumma

Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Menestykseen tarvitaan kokonaisvaltaisia ratkaisuja ja omaan ydinliiketoimintaan keskittymistä

Metsä- ja paperiteollisuus on perinteikäs pirkanmaalainen toimiala. Sekään ei ole välttynyt murrekselta ja alalla pärjäämiseen tarvitaan kykyä innovoida ja luoda markkinoille uusia tuotteita. Adara on pakkausprosessien ja niiden kehittämisen asiantuntija. Toimimme Valkeakoskella ja Vantaalla ja palvelemme asiakkaita niin Suomessa, Skandinaviassa kuin myös Baltian maissa.

Asiakkaat tarvitsevat pakkausprosessinsa tueksi muutakin kuin pelkän pakkauksen. Menestykseen tarvitaan kokonaisvaltaisia ratkaisuja, jotka tuottavat asiakkaalle aitoa lisäarvoa ja kustannussäästöjä. Adara tarjoaa ensimmäisenä Suomessa koko pakkausprosessin haltuunottoa aina pakkaussuunnittelusta pakkauskoneisiin, pakkaamiseen ja logistiikkaan saakka. Kutsumme tätä toimintatapaa Pakkaamme puolestasi –palveluksi.

Mielestämme jokaisen yrityksen kannattaa panostaa siihen, missä on paras. Strategiamme on keskittyä kokonaisvaltaisesti omaan ydinliiketoimintaamme, eli pakkaamisen kokonaispalvelun tuottamiseen. Tämän mahdollistaa laaja yhteistyökumppaniverkostomme, joka tuottaa tarvitsemamme tukipalvelut. Tätä toimivaksi osoittautunutta filosofiaa tarjoamme myös omille asiakkaillemme.

Tarjoamme monipuolisia uramahdollisuuksia ammattitaitoisille ihmisille. Esimerkiksi Pirkkalaan lokakuussa valmistuva uusi pakkaamo tuo Pirkanmaalle uusia pakkausalan työpaikkoja. Lisäksi tarjoamme vuosittain lukuisia harjoittelu- ja kesätyöpaikkoja nuorille. Teemme yhteistyötä oppilaitosten kanssa tarjoamalla korkeakoulutasoisia opinnäytetyön kohteita, joiden avulla opiskelija voi syventää osaamistaan ja tietämystään.

Pirkanmaa on hyvää aluetta toimia. Erinomaiset logistiset yhteydet ovat tärkeä kriteeri toimipaikalle. Keskeinen sijainti on selkeä kilpailuetu yritysten logistisen toiminnan kannalta. Alue on myös yleisesti vetovoimainen, minkä ansiosta liike-elämä on eloisaa ja osaavaa työvoimaa on tarjolla riittävästi.

Päättäjille lähetän viestin pk-sektorilta: uusia työpaikkoja tarjoavan pk-sektorin investointeihin tulisi tarjota tukea. Lisäksi nopea ja sujuva päätöksenteko puoltavat paikan valintaa.

Tiia Tuominen, Adara Pakkaus Oy

”
Pk-sektorin
investointeihin
tulisi tarjota
tukea.

KEMIKAALIEN, KUMI- JA MUOVITUOTTEIDEN VALMISTUS

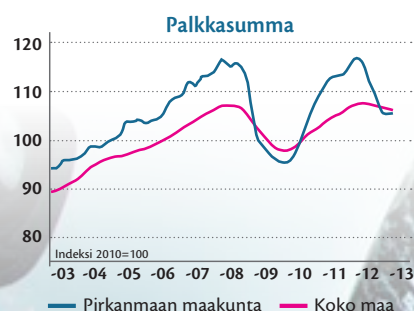
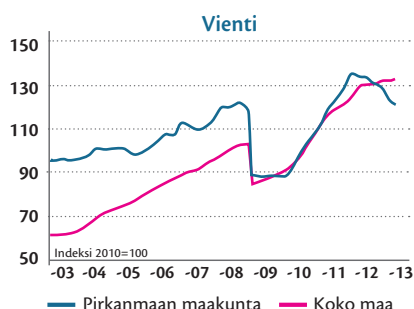
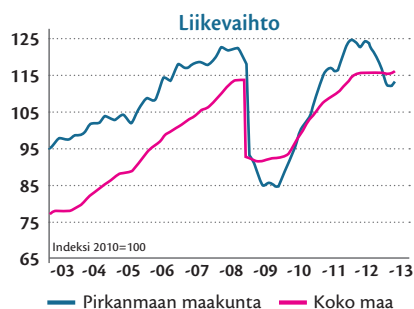
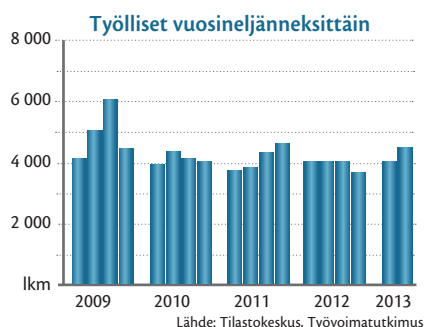
LIIVEVAIHTO 2012 arvio	1 734 M€
LIIVEVAIHDON MUUTOS	1,8 %
VIENNIN ARVO 2012	829 M€
VIENNIN MUUTOS 2012	13,9 %
TYÖLLISIÄ II/2013	4 400
TOIMIPAIKKOJA QI/2013	146

Kemikaalien ja kumituotteiden valmistuksessa saatiin hyvä lähtö vuoteen 2012, kun liikevaihto kasvoi ensimmäisellä puoliskolla 6,9 %. Vuoden toisella puoliskolla liikevaihto kääntyi yleistä taloustilannetta myötäillen laskuun. Koko vuodelta kirjattiin 1,8 % kasvua. Loppuvuoden 2012 negatiivinen suuntaus jatkui kuluvaan vuoden alussa, liikevaihdon supistuessa 10,7 %.

Toimialan vienti kasvoi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 13,6 %, mutta vuoden edetessä kasvu hidastui ja kääntyi laskuun loka-joulukuussa (-7,2 %). Vahvan alkuvuoden ansiosta vuoden 2012 tulokseksi saatiin kuitenkin 4,2 % kasvua. Kuluva vuosi lähti alan viennissä heikosti liikkeelle, kun laskua tuli ensimmäisellä neljänneksellä 13,5 %.

Palkkasumman kehitys oli vuonna 2012 Pirkanmaalla ailahtelevaa. Vuositasolla palkkasumma kasvoi vuoden 2012 aikana 0,6 %. Vuoden 2013 tammi-maaliskuussa palkkasumma laski 10,4 %.

TOL 20 – 22: kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistus, lääkeaineiden ja lääkkeiden valmistus sekä kumi- ja muovituotteiden valmistus.

Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Uskomme erikoistumisen voimaan

Nokian Renkaat aloitti henkilöautonrenkaiden valmistuksen vuonna 1932 ja toi markkinoille maailman ensimmäisen talvirenkaan vuonna 1934. Nykyään olemme ainoa rengasvalmistaja maailmassa, joka keskittyy nimenomaan pohjoisten olojen asiakastarpeisiin ja tuotteisiin.

Uskomme erikoistumisen voimaan: on tehtävä sitä, minkä pystyy tekemään muita paremmin. Nokian Renkaat haluaa olla tulevaisuudessakin maailman parhaiden talvirenkaiden valmistaja, jonka asiakastytyväisyys jälleenmyyjien ja loppukuluttajien keskuudessa on alan paras. Talvirenkaidemme paremmuus perustuu jatkuvaan innovointiin. Jokaisessa uudessa tuotteessa on kategorisesti oltava uusia, asiakkaalle lisäarvoa tuovia innovaatioita.

Yrityksen vastuullisuus ja taloudellinen menestys kulkevat käsi kädessä

Yrityksen vastuullisuus ja taloudellinen menestys kulkevat nykyään käsi kädessä. Tuotteidemme korkea laatu, turvallisuus ja ympäristöystävällisyys tuovat meille kilpailuetua ja auttavat meitä kasvamaan kannattavasti. Yritys siis voi vastuullisesti toimien tuoda sekä sidosryhmilleen että ympäröivälle yhteiskunnalle paljon hyvää. Samalla näytämme esimerkkiä vastuullisesta toiminnasta muille alan yrityksille.

Pirkanmaalta löytyy paljon teknologista huippuosaamista, jota osataan myös hyödyntää liiketoiminnan kehittämisessä. Alue on yhtä aikaa sekä houkutteleva opiskelupaikka että viihtyisä asumisympäristö sen jälkeen. Päättäjien toivon pitävän huolen maamme kilpailukykyä investointikohteena. Tarvitsemme menestyviä yrityksiä. Vain sitä kautta voidaan työllistää ja luoda hyvinvointia meille kaikille.

Kim Gran, Nokian Renkaat

LIIKE-ELÄMÄN PALVELUT

LIKEVAIHTO 2012 arvio	2 363 M€
LIKEVAIHDON MUUTOS	6,1 %
TYÖLLISIÄ II/2013	27 900
TOIMIPAIKKOJA QI/2013	6 746

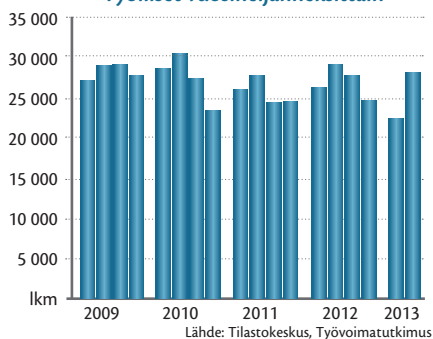
Liike-elämän palveluissa todistettiin varsin myönteisiä lukuja koko vuoden 2012 ajan: etenkin ensimmäisellä vuosineljänneksellä liikevaihto oli voimakkaassa kasvussa, ja kasvua kertyi vuodentakaiseen verrattuna 9 %. Vuonna 2012 koko toimialan liikevaihto kasvoi 7,2 % vuodentakaiseen verrattuna. Vuoden 2013 ensimmäiseltä neljännekseltä kasvua kertyi 1,1 %.

Palkkasumma kehittyi Pirkanmaalla liikevaihdon tavoin ripeästi vuonna 2012. Ensimmäisellä neljänneksellä kasvua oli jopa 10,7 %; vuositasolla kasvua kertyi 7,2 %.

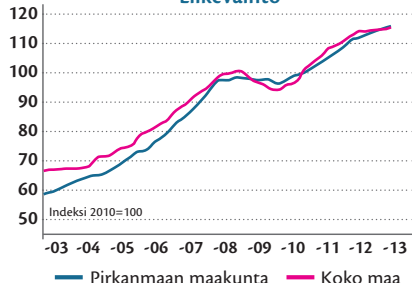
Vuoden 2013 ensimmäisellä neljänneksellä kasvu myötäili liikevaihdon kehitystä ja oli 1,1 % vuoden 2012 tammi-maaliskuusta. Koko maan tasolla palkkasumma kasvoi vastaavaan aikaan 2 %.

TOL K (64–66): rahoitus- ja vakuutus toiminta, TOL L (68): kiinteistöalan toiminta, TOL M (69–75): ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta, TOL N (77–82): hallinto- ja tukipalvelutoiminta.

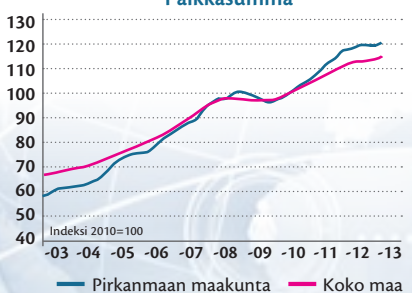
Työlliset vuosineljänneksittäin

Liikevaihto

Palkkasumma

Konkreettinen hyöty asiakkaalle takaa palvelu yrityksen menestyksen

Liike-elämää palvelevat asiantuntijapalvelut ovat menestyneet Pirkanmaalla 2000-luvulla. Teollisuuden rakennemuutoksessa toimialasta toivotaankin toista vahvaa tulevaisuuden kivijalkaa. Monet isot yritykset ovat keskittäneet konsernipalveluitaan Tampereelle. Tutor Partnersin ydinliiketoimintaa ovat liiketoiminnan kehittämiseen, yritysrahoitukseen ja -järjestelyihin erikoistuneet Corporate Finance- ja asiantuntijapalvelut, ja luotamme etenkin pk-yrityksiä menestykseen.

Pirkanmaalla on paljon potentiaalia ja vahvaa osaamista, monipuolisia yrityksiä ja kiinnostavia startupeja. Olemme täällä sopivasti keskellä: täältä on lyhyt matka keskeisille talousalueille ja kansainvälisissä tehtävissä toimiville on lentoyhteydet Eurooppaan.

Oman menestyksemme taustalla on asiakkaillemme tarjoama konkreettinen asiakas-hyöty – on se sitten hallittu liiketoiminnan kasvattaminen, liiketoiminnan selkeyttäminen tai menestyksekkäs yritys järjestely. Asiakkaalle pitää jäädä konkreettinen hyöty lyhyellä ja pitkällä tähtäimellä. Myös jatkuva yrittäjien kanssa tehtävä yhteistyö ja yritysten tarpeiden ymmärtäminen auttaa kilpailussa. Tuotteistamalla palveluitamme teemme niistä asiakkaalle konkreettisempia, helpommin hahmotettavia ja selkeämpiä kokonaisuuksina hankittavia.

Toimialamme tulevaisuuden menestystekijänä on olla aidosti ja konkreettisesti ”local and global”. Asiakkaita on pystyttävä palvelemaan yhden luukun periaatteella, suurempina kokonaisuuksina. Myös kansainvälisyys on tärkeää, etenkin yritys järjestelyissä ja rahoitushankkeissa ja sen on toteututtava käytännössä, verkostoitumisina ja liittoutumisina – ja tätäkin syvempänä yhteistyönä.

Pirkanmaalla on paljon potentiaalia ja vahvaa osaamista, monipuolisia yrityksiä ja kiinnostavia startupeja.

Yrityksessämme on jatkuvasti nuoria harjoittelijoita ja kesätyöntekijöitä, ja olemme myös kouluttaneet huomattavan joukon pirkanmaalaisia yrittäjiä Tutor Academyssä yritysjohtamisen erikoisammattitutkintoon. Rekrytoimme mielellään nuoria osaajia kasvaamaan joukkoomme ja tuomaan uutta dynamiikkaa. Yhteiskuntavastuunamme on myös sitä, että olemme panoksellamme auttaneet suuren määrän yrityksiä menestymään. Nämä yritykset laajenevat, kehittyvät, työllistävät ja palkkaavat uusia työntekijöitä ja tuovat kortensa kekoon myös yhteiseksi hyväksi. Päätäjille viestini kuuluu: Sanoista tekoihin, sillä osa junista meni jo.

Markku Honkanen, Tutor Partners

LIKEVAIHTO 2012 arvio	2 560 M€
LIKEVAIHDON MUUTOS	7,1 %
TYÖLLISIÄ II/2013	15 200
TOIMIPAIKKOJA QI/2013	3 715

Rakentamisessa edettiin Pirkanmaalla vahvassa myötätuulessa vuonna 2012: liikevaihto lisääntyi ensimmäisellä neljänneksellä jopa 19,2 % edellisvuoteen verrattuna. Kasvu jatkui läpi vuoden, joskin tasaantui viimeiselle vuosineljännekselle tultaessa.

Pirkanmaalla rakentamisen palkkasumma kasvoi vuonna 2012 6,1 % vuodentakaisesta ja oli ensimmäisellä neljänneksellä jopa 11,3 % edellisvuoden vastaavaa jaksoa korkeampi. Kuluven vuoden ensimmäisellä neljänneksellä palkkasumma Pirkanmaalla oli 1,7 % korkeampi kuin edellisvuonna, kun koko maassa vastaava luku oli 2,4 %.

TOL F (41–43): talonrakentaminen, maa- ja vesirakentaminen sekä erikoistunut rakennustoiminta.

Pirkanmaalla on kysyntää asunnoille ja toimitiloille

Asiakastytyytyväisyys, kannattavuus, osaava henkilöstö ja työn ilo ovat arvoja, joille vuonna 1989 perustettu Rakennustoimisto Pohjola rakentaa kasvunsa.

Pirkanmaa on meille loistava paikka yrittää. Täällä on kysyntää asunnoille ja toimitiloille, liikenneyhteydet etenkin pääkaupunkiseudulle ja muualle Suomeen on hyvät eikä pääkaupunkiseudulta tuttu liiallinen hektisyys ole päässyt vaikuttamaan alueen ”maalaisheiken”.

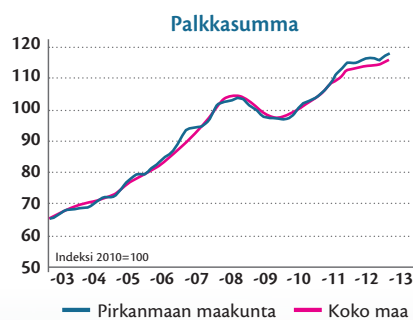
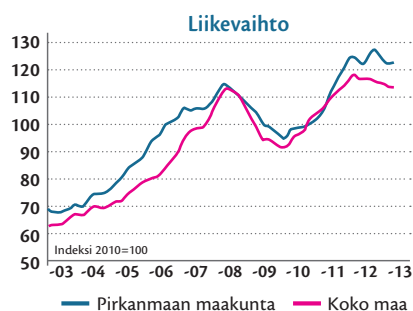
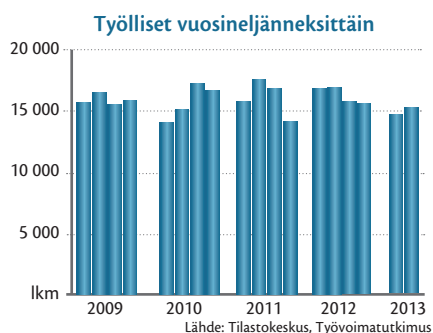
Rakennusallalla työturvallisuus, ympäristö- ja energia-asiat ovat tärkeitä menestystekijöitä. Osaavan työvoiman riittävyys ja ulkomaalaisen työvoiman hallinta on myös oleellista. Tampere on koulutuskeskus, ja rakentajille on tarjolla osaavaa työvoimaa muun muassa Tampereen teknillisestä yliopistosta, Tampereen yliopistosta ja Tampereen ammattikorkeakoulusta. Meillä on kehitysprojekteja muun muassa TTY:n kanssa, ja oma Pohjola-Akatemiamme mahdollistaa pääsyn kesäharjoittelijasta vakituisiksi työntekijöiksi. Akatemia tarjoaa myös vakituiselle henkilökunnalle tien kehittyä suunnitelmallisesti kohti yhdessä sovittuja tavoitteita.

Asioita saa ja kannattaa päättää tutkimustulosten ja kattavien selvitysten suositusten mukaan.

Jatkuvan kehittämisen ja kehittymisen periaate on avainasemassa menestyksessä yrittämisessä, ja se sisältää esimerkiksi henkilöstön aloitteellisuuteen kannustamisen, palautteen systemaattisen keräämisen sekä konseptien kehittämisen. Nopeat päätöksentekokyky ja kyky järjestää resurssit tavoitteiden mukaisiksi ovat merkittäviä etuja.

Päättäjien suuntaan peräänkuulutan tiedolla johtamisen kulttuuria, mikä tarkoittaa, että päättäjiin pitäisi saada istutettua ajatus siitä, että asioita saa ja kannattaa päättää tutkimustulosten ja kattavien selvitysten suositusten mukaan. Nyt pitää kiinnittää huomio todelliseen arvonluontiin eli tekemiseen. Analysoitu tieto puhuu työllisyyttä lisäävien hankkeiden, kuten esimerkiksi Pirkkanen lentokentän kehittämisen puolesta.

Juha Metsälä, Rakennustoimisto Pohjola Oy

Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

KAUPPA

LIIVEVAIHTO 2012 arvio	8 648 M€
LIIVEVAIHDON MUUTOS	2,7 %
TYÖLLISIÄ II/2013	25 700
TOIMIPAIKKOJA QI/2013	5 445
TUKKUKAUPAN LIIVEVAIHTO 2012 arvio	5 403 M€
VÄHITTÄISKAUPAN LIIVEVAIHTO 2012 arvio	3 421 M€

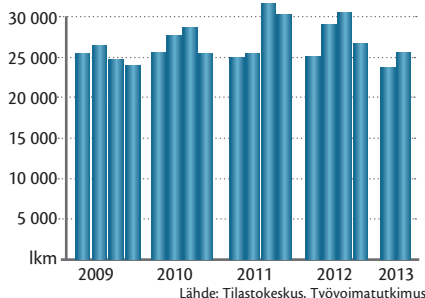
Viime vuosina vahvasti Pirkanmaalla investoinut kaupan toimiala jatkoi kasvuaan vuonna 2012. Vuositasolla kasvua kertyi 2,7 % vuoteen 2011 verrattuna. Tukkukaupan liikevaihto kasvoi 1,4 % ja vähittäiskaupan 4,9 %.

Heikentynyt taloustilanne ja kauppaan vaikuttavat veroratkaisut heikensivät kuitenkin toimialan alkuvuotta. Ensimmäisen neljänneksen vahva 8 %:n kasvu hidastui loppuvuoteen tultaessa ja jäi 0,1 %:iin.

Vuoden 2013 ensimmäisellä neljänneksellä liikevaihto painui Pirkanmaalla 4 % vuodentakaisesta. Koko maan tasolla lasku oli vielä jyrkempää, kun liikevaihto väheni 7,5 %. Tukku- ja vähittäiskaupan palkkasumma kehittyi Pirkanmaalla myönteisesti vuoden 2012 ja kasvua kirjattiin 3,8 % edellisvuodesta. Suunta jatkui vielä vuoden 2013 ensimmäisellä neljänneksellä kasvun ollessa 3 %.

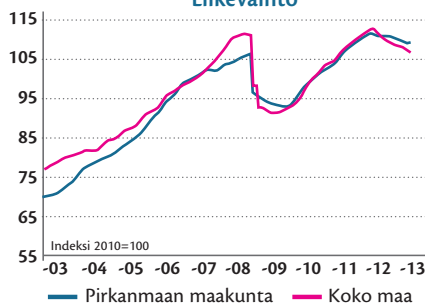
TOL G, TOL 45–46 tukkukauppa (moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien tukku- ja vähittäiskauppa sekä korjaus, muu tukkukauppa), TOL 47 vähittäiskauppa.

Työlliset vuosineljänneksittäin

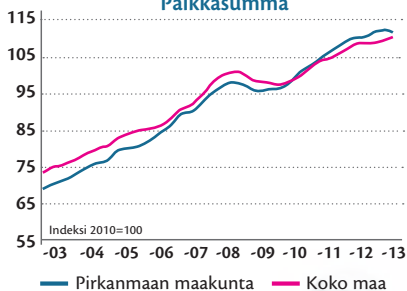
Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus

Liikevaihto

— Pirkanmaan maakunta — Koko maa

Palkkasumma

Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Asiakkaiden kuuntelu ja sitoutunut henkilöstö tuovat kasvun

Pirkanmaa sijaitsee maantieteellisesti keskeisellä paikalla. Junalla, bussilla, lentäen tai autolla on hyvät yhteydet mistä päin tahansa Suomea ja myös ulkomaan yhteydet ovat kiitettävät. Lisäksi Pirkanmaalta löytyy osaavaa henkilökuntaa, asuinkustannukset ovat alemmalla tasolla kuin pääkaupunkiseudulla ja tästä syystä myös palkkataso on taloudellisempi kuin etelässä.

Usko omaan tekemiseen on toimialamme, kuten myös monen muunkin alan, tärkein menestystekijä. On olemassa sanonta, jossa menestymiseen vaikuttaa 10 % olosuhteet, 10 % kilpailijat ja 80 % oma tekeminen. Pystymme ainoastaan vaikuttamaan omaan tekemiseen. Pyrimme jatkuvasti kehittämään omaa tuotevalikoimaamme ja yksittäisiä tuotteita asiakkaiden toivomaan suuntaan. Kuuntelemalla asiakkaita viemme parhaiten toimintaamme eteenpäin.

Kasvumme edellytyksenä on oma, sitoutunut henkilökuntamme. Toiminnassa on aina tehostamisen mahdollisuuksia, on kyse sitten logistiikasta, myynnistä tai oston prosesseista. Olemme lähteneet panostamaan viintiin ja sen kehittämiseen, tietenkään kotimaisia asiakkaita unohtamatta.

Päättäjiltä toivon selkeitä päätöksiä. Päätösten pitää tukea yrittäjyyttä ja varsinkin perheyrittäjyyttä Suomessa.

Yhteiskuntavastuuta kannamme tukemalla vaikeasti työllistettäviä opiskelijoita kumppanuussopimuksella yhteistyössä Kiipula-säätiön kanssa. Sitä kautta nuorille tarjoutuu työssäoppimismahdollisuuksia.

Päättäjiltä toivon selkeitä päätöksiä ja mahdollisimman nopeasti. Päätösten pitää tukea yrittäjyyttä ja varsinkin perheyrittäjyyttä Suomessa. Suomessa pitää panostaa kasvulliseen omistajuuteen ja sen jatkuvuuden säilyttämiseen.

Zachary Mäenpää, Tammer-Tukku

INFORMAATIO JA VIESTINTÄ

LIKEVAIHTO 2012 arvio	1 186 M€
LIKEVAIHDON MUUTOS	-2,7 %
TYÖLLISIÄ II/2013	9 400
TOIMIPAIKKOJA QI/2013	1 102

Informaatio- ja viestintäalalla on eletty Pirkanmaalla haastavia aikoja. Liikevaihto las-
ki vuonna 2012 2,7 % edellisvuoteen verrattuna. Vuosi käynnistyi kasvun merkeissä,
mutta kehitys kääntyi negatiiviseksi kolmannelle neljännekselle tultaessa. Vuoden
2013 ensimmäisellä neljänneksellä liikevaihto väheni Pirkanmaalla 4,5 % vuotta aiem-
masta, kun koko maan tasolla päästiin 2,1 %:n kasvuun.

Palkkasumma kehittyi vuonna 2012 myönteisesti viimeistä neljänneistä lukuun otta-
matta. Alkuvuonna 2013 toimialan palkkasummaan saatiin Pirkanmaalla 0,4 % kasvua.

TOL J (58–63): kustannustoiminta; elokuva-, video- ja tv-ohjelmatuotanto sekä äänitteiden ja musiikin kustantaminen; radio- ja tv-toiminta; televiestintä; ohjelmistot, konsultointi ja siihen liittyvä toiminta; tietopalvelutoiminta

Ohjelmistoalalla ketterät toimijat haastavat jättiläiset

Vincit on innokas ohjelmistotalo, jonka vahva kasvu ker-
too, että olemme onnistuneet tekemään hyviä töitä ja
tyytyväisiä asiakkaita. Työntekijöiden tyytyväisyydestä
puolestaan kertoo 7. sija Suomen Great Places to Work
–listauksessa vuonna 2011 sekä Pirkanmaan ”Vuoden
työnantaja” –nimitys vuodelta 2012.

Pirkanmaa on ollut vahvassa myllerryksessä viimeiset
vuodet. Vaikka negatiivisia käännteitä löytyy lähiihisto-
riasta riittävästi, on Pirkanmaa selvinnyt kohtuullisesti.
Oppilaitokset tuottavat ammattitaitoista työvoimaa,
seutukunta kehittyä, palvelut löytyvät läheltä ja elämisen
laatu on kohdallaan.

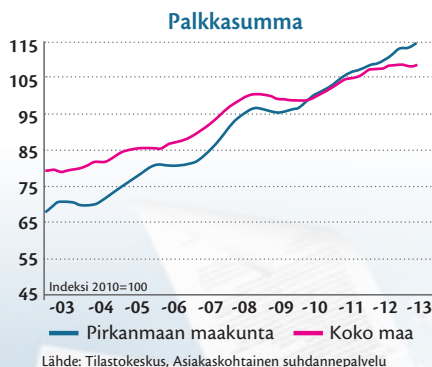
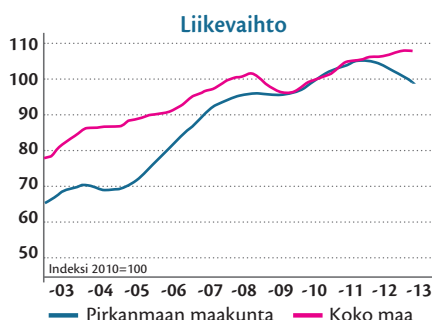
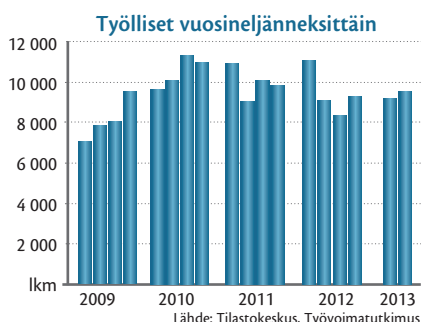
Ohjelmistoalan rakenne ja toimintatavat ovat murrok-
sessa, kun ketterät toimijat haastavat perinteisiä jättejä.
Tuottavuuserot yritysten välillä ovat valtavia. Toimialan
toiminta- ja johtamismallit muuttuvat melkoista vauhtia
ja Vincitin innovaatiotoiminta keskittyykin pitkälti
niiden kehittämiseen.

Olen monesti puhunut siitä, kuinka kasvu on huono
tavoite. Kasvu on minulle positiivinen seuraus. Uskon,
että tekemällä oikeita asioita tarkoituksenmukaisesti
saavutetaan tyytyväiset asiakkaat ja työntekijät. Ne ovat
Vincitin tärkeimmät kulmakivet, joiden varaan olemme
rakentaneet kasvupolkumme.

Yrityksen tärkein yhteiskuntavastuullinen tehtävä on
tehdä voittoa ja maksaa siitä veroja Suomeen. Päättäjien
tehtävä on poistaa yrittämisen ja menestymisen esteitä
sen sijaan, että niitä rakennetaan jatkuvasti lisää. Me yrit-
täjät pidämme kyllä huolen siitä, että Suomi nousee täs-
tän talouskurimuksesta, kunhan meille annetaan siihen
mahdollisuus.

Mikko Kuitunen, Vincit

*Päättäjien tehtävä on
poistaa yrittämisen ja
menestymisen esteitä
sen sijaan, että niitä
rakennetaan jatkuvasti
lisää*

ELINTARVIKETEOLLISUUS

Vuonna 2012 elintarviketeollisuuden liikevaihdon kasvu jäi Pirkanmaalla 0,5 %:iin. Alkuvuoden ensimmäisen neljänneksen 4 %:n kasvu kääntyi loppuvuodeksi negatiiviseksi. Liikevaihto väheni entisestään vuoden 2013 alkuun tultaessa, kun ensimmäiseltä neljännekseltä kirjattiin 1,4 %:n lasku vuodentakaiseen verrattuna. Vastaavan aikaan koko maan tasolla elintarviketeollisuuden liikevaihto kasvoi 3,1 %.

Palkkasummassa nähtiin Pirkanmaalla vaihtelevaa kehitystä. Vuoden 2012 ensimmäinen ja kolmas neljännes toivat kasvua, kun taas toisella ja viimeisellä neljänneksellä tuli miinusta. Vuoden 2013 ensimmäisellä neljänneksellä palkkasumma laski 0,9 % Pirkanmaalla ja lisäantyi 4,4 % koko maan tasolla.

LIKEVAIHTO 2012 arvio	515 M€
LIKEVAIHDON MUUTOS	0,5 %
TYÖLLISIÄ II/2013	4 000
TOIMIPAIKKOJA QI/2013	142

TOL 10–12: elintarvikkeiden, juomien ja tupakkatuotteiden valmistus.

Jatkuva tuotekehitys avain elintarvikealalla pärjäämiseen

Perheyrietyksemme on toiminut jo vuodesta 1936 asti perinteikkäällä leipomotalalla. Perinteet eivät kuitenkaan estä kasvua vaan Linkosuen tuotteita viedään laajasti myös ulkomaille, esimerkiksi Ruotsiin, Saksaan sekä koko ajan kasvaville Venäjän markkinoille.

Pirkanmaa on kasvualuetta, jossa yrittäjää kuunnellaan ja yrittäjät toimivat itsekin aktiivisesti. Ammattitaitoisia työntekijöitä on saatavissa läheltä ja täältä löytyvät kaikki tarvittavat tutkimus- ja koulutusalat yhteistyöhön.

Tulevaisuudessa menestykseen ja kilpailukykyyn tarvitaan yhä enemmän taitoa ja nopeutta olla lähellä kuluttajaa. Tuotekehityksen merkitys voimistuu edelleen. Meidän alallamme ruistuotteet eri muodoissaan valtaavat markkinoita sekä kotimaassa että viennissä. Uusia innovaatioita saadaan aikaiseksi vain rikkomalla perinteisiä rajoja.

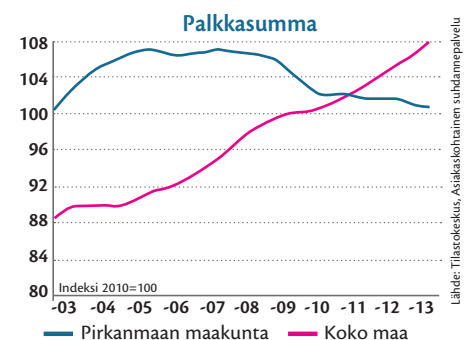
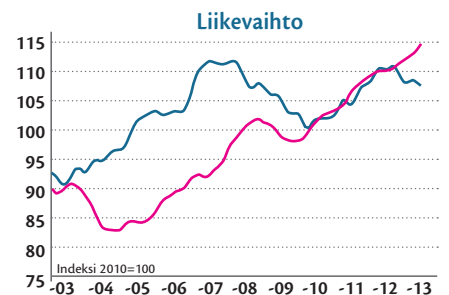
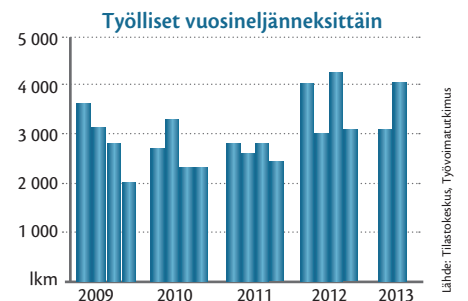
Saavutimme vahvan asemamme markkinoilla, kun aloimme uida "vastavirtaan". Suunnittelimme liiketoimintastrategiamme uudelleen ja keskityimme rohkeasti vahvuksiimme. Jalostimme tuotteitamme entistä monipuolisemmiksi. Myös henkilökuntamme sitoutuneisuus on ollut ensisijaisen tärkeää.

Meille on tärkeää olla toimija, joka pitää huolta tulevaisuuden työvoimasta ja antaa oppimisen ja kasvun mahdollisuuksia. Tarjoamme harjoittelupaikkoja nuorille ja sitä kautta valmistujille vakituksia työsuhteita. Kannatamme oppisopimusjärjestelmän laajennusta.

Toivon, että päättäjät huomioivat päätöksenteossaan kansainvälisten lento- ja junayhteyksien tärkeyden. Pirkanmaan tavoitettavuus liikenteellisesti on viennin kasvun edellytys. Myös alueemme kaavoitusyhteistyötä olisi syytä selkeyttää ja viranomaisten yrityspalvelutoimintaa terävöittää.

Timo Jänne, Linkosuen Leipomo Oy

Oppisopimusjärjestelmää täytyy kehittää ja laajentaa!

TEVANAKE

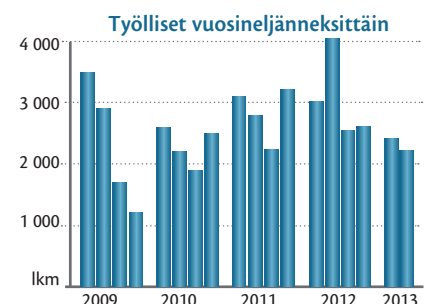
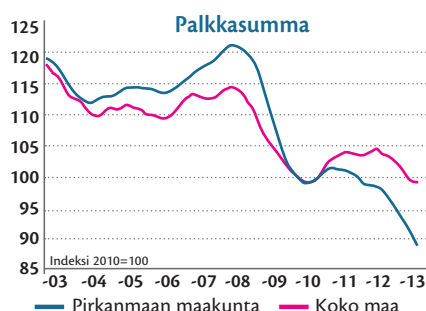
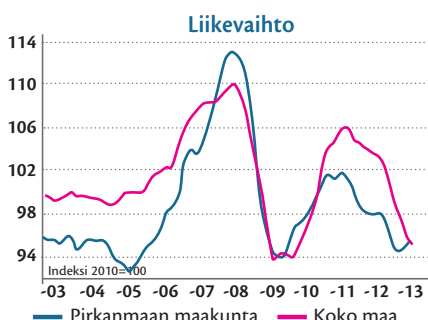
TOL 13–15: tekstiilien ja vaatteiden sekä nahkan ja nahkatuotteiden valmistus.

Pirkanmaan TeVaNaKe-alalla oli haastava vuosi 2012 liikevaihdon laskiessa jokaisella vuosineljänneksellä. Vuositasolla laskua tuli 3,7 %. Kuluvin vuoden ensimmäisellä neljänneksellä lasku jatkui 4,5 %:n vauhdilla. Koko maan tasolla laskua kertyi 12,5 %. Hyvä uutinen oli kuitenkin viennin kääntyminen nousuun vuoden 2013 ensimmäisellä neljänneksellä.

Alan palkkasumma nousi Pirkanmaalla vuonna 2012 kolmannella neljänneksellä ja oli tuolloinkin vain maltilliset 0,5 %. Muutoin vuositasolla jäätin 2,8 % edellisvuoden tasosta. Kuluvin vuoden ensimmäisellä vuosineljänneksellä palkkasumman lasku jatkui 10,3 %:n vauhtia.

Viennissä päästiin vuonna 2012 plussalle ainoastaan heinä-syyskuussa, jolloin kirjattiin 0,9 %:n kasvu. Koko vuoden aikana toimialan vienti laski 1,9 %. Vuoden 2013 alussa suunta kuitenkin kääntyi kasvuun, kun kertymää saatiin 4,4 %.

LIKEVAIHTO 2012 arvio	279 M€
LIKEVAIHDON MUUTOS	-3,7 %
VIENNIN ARVO 2012	127 M€
VIENNIN MUUTOS 2012	-1,9 %
TYÖLLISIÄ II/2013	2 200
TOIMIPAIKKOJA QI/2013	400

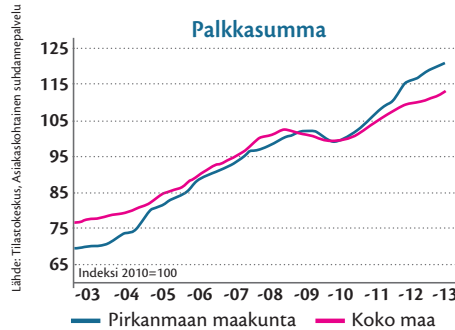
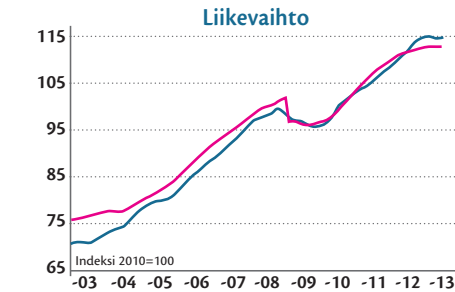
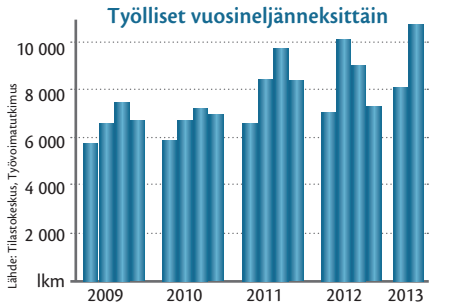
MAJOITUS- JA RAVITSEMISTOIMINTA

Vahvasti elämystalous-tematiikan keskiössä olevalla majoitus- ja ravintola-alalla oli vahva vuosi. Toimialan menestys näkyy liikevaihdon kasvuprosenttien lisäksi lukuisissa uusissa ja mielenkiintoisissa ravintola- ja majoituskonsepteissa, joita alueelle on syntynyt.

Majoitus- ja ravitsemusalan liikevaihto kasvoi Pirkanmaalla tasaisesti koko vuoden 2012. Vuositasolla kasvua kirjattiin 6,4 %. Toimialan liikevaihto jatkoi kasvujohteisesti myös 2013 ensimmäisellä neljänneksellä, jolloin kasvua kirjattiin 1,3 %. Palkkasumma on kehittynyt linjassa liikevaihdon kanssa ja kasvoi 8,4 % vuonna 2012. Voimakkainta kasvu oli vuoden alkupuolella. Alkuvuonna 2013 palkkasumma kasvoi 4,8 %.

LIKEVAIHTO 2012 arvio	578 M€
LIKEVAIHDON MUUTOS	6,4 %
TYÖLLISIÄ II/2013	10 600
TOIMIPAIKKOJA Q1/2013	1310

TOL I (55 – 56): majoitus- ja ravitsemistoiminta

Usko omaan liike-ideaan ja jatkuva innovointi vie ravintolan maan parhaimmista

Ravinteli Bertha on noteerattu Suomen 10 parhaan ravintolan joukkoon. Valmistamme glokaalia ruokaa: keräämme parhaat puolet kansainvälisistä ja oman seudun raaka-aineista, mauista ja niiden yhdistelmistä.

Pirkanmaan on meille sopivan kokoinen toimintaympäristö. Alueella on hyvin yritystoimintaa, mikä mahdollistaa meille riittävän määrän yritysasiakkaita sekä ruuasta kiinnostuneita ihmisiä. Alueella on myös paljon innovatiivisia ja kiinnostavia ravintoloita, jotka pitävät toiminnan mielenkiintoisena.

Tulevaisuudessa alalla ratkaisee jokapäiväiset suoritukset ja laadunvalvonta, omintakeinen liikeidea ja siitä kiinni pitäminen. Tulevaisuus voi riippua jokaisesta tehdystä annoksesta: yksi epäonnistunut ilta tai seurue voi tuhota maineen, ja sen takaisin saaminen voi olla lähes mahdotonta. Yrityksen kasvu on siis kiinni päivittäisestä tekemisestä.

Ravintolassamme innovatiivisuus on läsnä koko ajan nopean listakiertomme takia. Pidämme kattauksen mielenkiintoisena ja vaihtuvana. Monimuotoiset ja erilaiset liikeideat palvelevat asiakkaiden erilaisia ravintolatarpeita.

Yhteiskuntavastuustamme pidämme huolta ottamalla yritykseen jatkuvasti oppisopimustyöntekijöitä sekä pitkäaikais-työttömiä palkkatuen piiristä. Kaikki työntekijämme ovat yrityksen palveluksessa emmekä käytä vuokratyövoimaa.

Päättäjien suuntaan lähetän viestin edustuskulujen vähennys-oikeuden tärkeydestä. Niiden pitäminen vähintäänkin nykyisellään olisi alan kasvun sekä työpaikkojen säilyvyyden takia suotavaa.

Pekka Salmela, Ravinteli Bertha

Pirkanmaalla on paljon innovatiivisia ravintoloita, jotka pitävät toiminnan mielenkiintoisena.

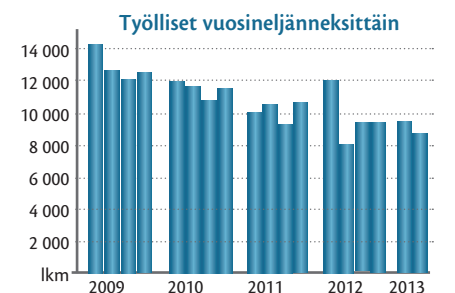
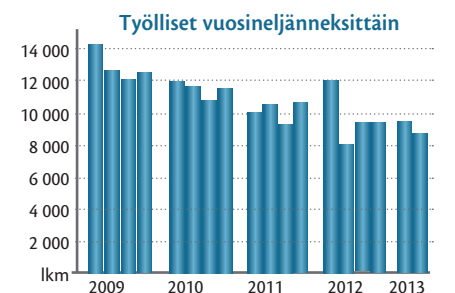
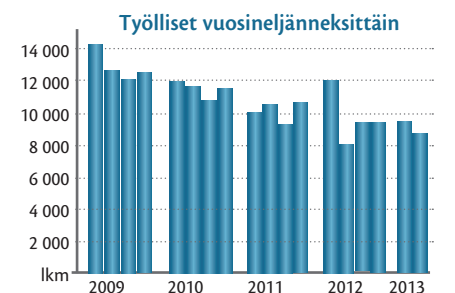

KULJETUS JA VARASTOINTI

TOL 49–52: maaliikenne ja putkijohtokuljetus, vesi- ja ilmaliikenne, varastointi ja liikennettä palveleva toiminta.

LIKEVAIHTO 2012 arvio	1 184 M€
LIKEVAIHDON MUUTOS	5,9 %
TYÖLLISIÄ II/2013	8 700
TOIMIPAIKKOJA Q1/2013	1 880

Vuosi 2012 oli Pirkanmaan liikenteen liikevaihdossa positiivisen kasvun aikaa: tammi-heinäkuulta saatiin 6,7 % ja heinä-joulukuulta 5,2 % kasvua. Vuositasolla kasvua kertyi yhteensä 5,9 % kun koko maan tasolla vastaava luku oli 3,2 %. Kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä liikevaihto laski 0,7 %. Pirkanmaan liikenteen palkkasummassa pysyteltiin kasvuluvuissa koko vuosi 2012, joskin kehitys oli epätasaisista. Vuosineljännesjärjestyksessä kasvuluvut olivat 6,3 %, 3,5 %, 0,9 % ja 2,3 %. Vuoden 2013 ensimmäisen vuosineljänneksen aikana toimialan palkkasumma kasvoi 2 %.

Innovaatiotoiminnan tilannekuva tarjoaa ajantasaista tietoa pirkanmaalaisesta innovaatiotoiminnasta. Tilannekuva seuraa ilmiöitä, joihin pirkanmaalaiset toimijat voivat vaikuttaa lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä ja jotka on yhdessä tunnistettu strategisesti tärkeiksi. Näin tuetaan alueen omaa innovaatiopäätöksentekoa ja -painotuksia.

Tilannekuva seuraa kuutta innovaatiotoiminnan osa-aluetta: TKI-rahoitusta, liiketoimintaympäristöä, korkeakouluja, kansainvälisyyttä, kasvuyrityksiä ja innovaatioalustoja.

Lisätietoa: <http://verkkolehti.pirkanmaa.fi/fi/innovaation-tilannekuva-2013>

Innovaatiotoiminnan johtaminen tehostuu

Tilannekuva 2013 kertoo innovaatiotoiminnan vahvasta perustasta, vallitsevasta matalasuhdanteesta ja sen rinnalla etenevästä rakenteellisesta muutoksesta. Yksityisen sektorin TKI-panostukset ovat laskusuunnassa, mutta toistaiseksi julkisen sektorin toimet ovat paikanneet tilanteen. Kokonaisrahoitus on edelleen hyvin korkealla tasolla. Jatkossa näin ei välttämättä ole, vaan tarvitaan aktiivisia toimia, joilla yritysten panokset pidetään liikkeellä. Tärkeässä asemassa ovat myös kansainväliset sijoitukset, julkisen rahoituksen, erityisesti EU-rahoituksen, kasvattaminen Horizon 2020 -ohjelmassa sekä ulkomaiset investoinnit.

Yrittäjyyden rooli maakunnan innovaatiotoiminnassa on kasvussa. Meillä on aiempaa enemmän sekä kasvussaan onnistuneita yrityksiä että alkavia, kasvuun tähtääviä yrityksiä. Erityisen rohkaisevaa on, että yliopistot ja innovaatioalustat ovat vahvistuneet yrittäjyyden synnyttämisessä. Tästä on hyvä ponnistaa eteenpäin. Jatkuva kasvun saavuttaminen vaatii kuitenkin yhä lisää panostuksia ja kasvupolun turvaamista.

Rahoittajaroolin lisäksi julkiselta sektorilta odotetaan myös uusien markkinoiden synnyttämistä ensiasiaikkaana. Tässä roolissa Pirkanmaan kunnat ottavat vasta ensimmäisiä askeleita ja siihen tulee jatkossa panostaa voimakkaasti.

Pirkanmaa on Suomen TKI-keskus

Pirkanmaalla investoidaan tutkimukseen ja kehitykseen poikkeuksellisen paljon, 7 % BKT:stä.

Kokonaispanostukset ovat laskusuhdanteessakin säilyneet hyvällä tasolla, jopa hieman kasvaneet. Kilpailun kiristyminen ja yksityisen vientisektorin ongelmat ovat kuitenkin rahoituspohjalle merkittävä uhka. Vaikka julkisen toiminnan rahoitus on kasvanut, se voi supistua yksityisen panoksen vähetessä.

Julkisen sektorin ostot ovat merkittävä innovaatorahoituksen potentiaali. Tampereen vahva rooli mm. INKA-ohjelmassa mahdollistaa tämän roolin merkittävän vahvistamisen.

Pirkanmaalla uuden liiketoiminnan syntyminen on vauhdittunut, mikä näkyy selvänä kasvuna myös Tekesin alle 6-vuotiaille yrityksille tekemissä rahoituspäätöksissä. Pirkanmaalla korkeakoulujen TEKES-kilpailukyky on ollut hyvällä tasolla ja se on suhteellisesti parantunut. Kilpailu TEKES-rahoituksesta on kiristynyt ja instrumentit ovat muuttumassa. Tilanne edellyttää osapuolten välistä tiivistä yhteistyötä.

Team Tampere on pirkanmaalainen yritysten kasvua ja kansainvälistymistä vauhdittava hanke, jossa yrityksiä autetaan tunnistamaan ja testaamaan omat kasvun ja kansainvälistymisen mahdollisuudet. Kuvassa on Team Tampereen ohjausryhmän puheenjohtaja, sen jäseniä ja projektin toteuttajia (vasemmalta) ELY-keskuksen kansainvälistymispäällikkö Raimo Ala-Korpi, Kiilto Family Oyn toimitusjohtaja Erkki Solja, ELY-keskuksen kansainvälistymisasiantuntija Tiina Ropo, vuorineuvos Juha Niemelä, TekMil Oyn toimitusjohtaja Sari Kanti-Paul, Tampereen kauppakamarin toimitusjohtaja Antti Eskelinen ja Katsa Oyn toimitusjohtaja Timo Salli sekä vuorineuvos Kari Neillimo (oikealla).

Pirkanmaa on innovaatioalustojen edelläkävijä

Yhteisölliset, erilaisia osajia yhdistävät innovaatioalustat ovat Pirkanmaan innovaatiotoiminnan erityispiirre. Protomo ja Demola ovat onnistuneet hyvin käynnistämään toimijoiden omia projekteja ja luomaan yrityksiä ja työpaikkoja. Alustojen tuottavuus on kehittynyt voimakkaasti, mikä kertoo toiminnan tehostumisesta ja kysynnän pysymisestä korkealla tasolla.

Pirkanmaa uudistuu kasvuyritysten avulla

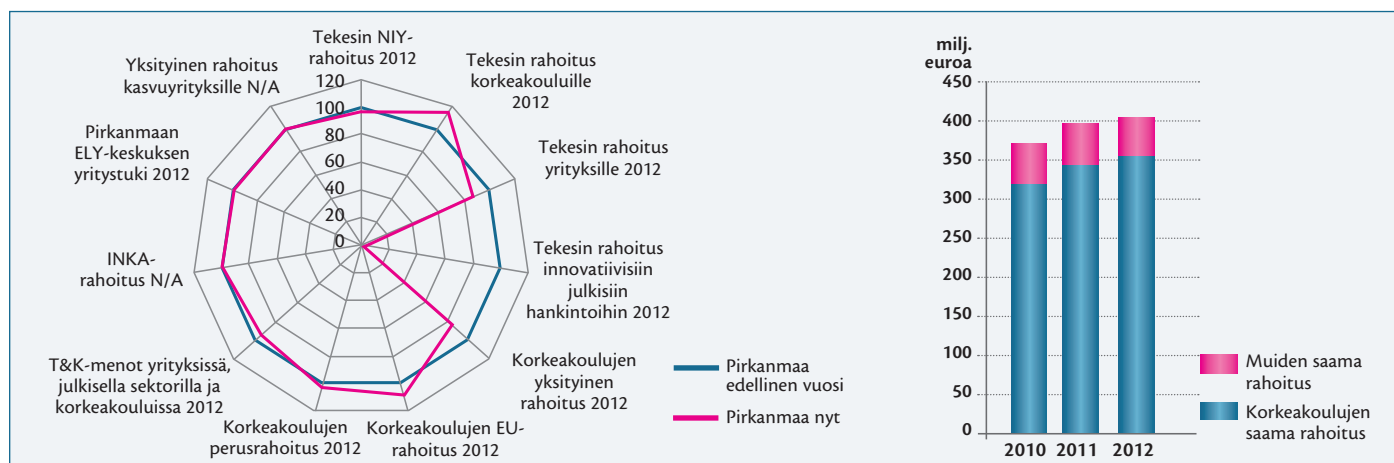
Kasvuyritykset ovat talouden dynamoita ja elinkeinorakenteen uudistajia. Kasvuyritysten määrä kertoo alueen dynaamisuudesta, uusiutumisvauhdista ja yrittäjyyden menestyksestä.

Pirkanmaan kasvuyritysten määrä on kasvanut muun maan tapaan noin 20 % ja kasvuintensiteetti lähenee Uudenmaan tilan. Rakennemuutoksesta selviämisen kannalta tämä on varsin positiivinen signaali: uutta kasvua syntyy.

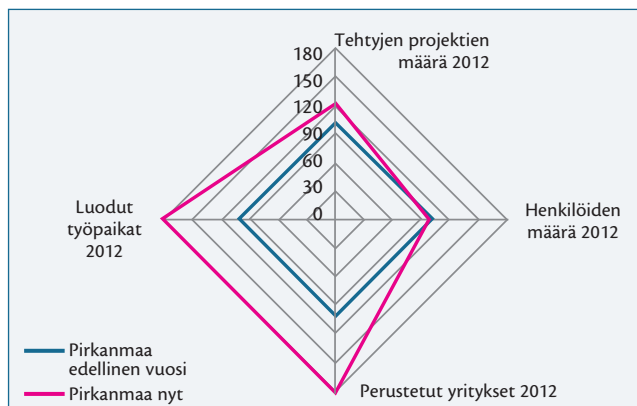
Positiivista on, että innovaatioalustat ja korkeakoulut ovat entistä merkittävämpiä yritysten synnyttäjiä. Yrittäjyys kuuluu merkittävästi useammin korkeakoulutettujen urapolkuun. Tämä vahvistaa alueen tulevaisuuden kasvupotentiaalia.

Yritysten kasvun haasteena on riskirahoituksen saaminen. Tilanetta voidaan parantaa nostamalla startup-yritysten rahoitusvalmiuksia ja hyödyntämällä syntyneissä olevat uudet instrumentit ja rahoituskanavat.

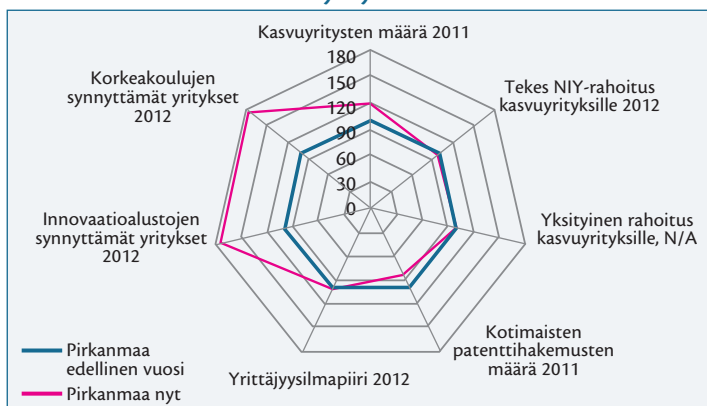
Innovaatiojärjestelmän julkisen rahoitus Pirkanmaalla

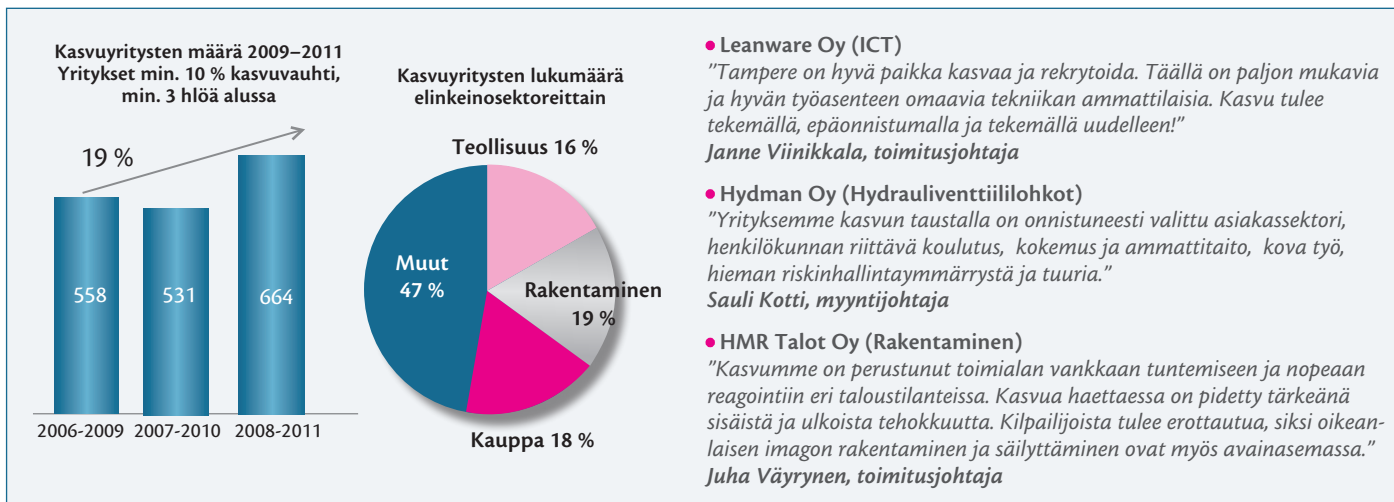
Innovaatioalustat

Kasvuyritykset

Kasvuyritykset vauhdittavat monia toimialoja

Elinkeinokehittäjien ääni

IKAALINEN 7 300 as.

Ikaalinen on osaamisen, oppimisen ja kulttuurin matkailukaupunki 3-tien varressa.

www.ikaalinen.fi

- Ikaalisten Kylpylä
- Ikaalisten Luomu

PARKANO, KIHNIÖ 9 100 as.

Erinomainen logistinen sijainti, kaupalliset palvelut sekä vahvat teolliset perinteet kauniin luonnon keskellä. Meillä on jo kaikkea, paitsi sinut!

www.kehitysparkki.fi

- Kopar
- Riikonen Group
- Takoma
- Kankarin Kaluste
- FennoSteel

YLÄ-PIRKANMAA 25 400 as.

Meillä yrityksesi investointi moninkertaistaa arvonsa. Täältä löydät osaavaa työvoimaa, monipuoliset asumis- ja viihtymismahdollisuudet sekä ensiluokkaiset yrityspalvelut.

www.mw-kehitys.com, www.virrat.fi,
www.ruovesi.fi, www.juupajoki.fi

- Jita
- Mäntän Klubi
- JPJ Wood
- Wirtain Metalli
- Pihla
- CSI

HÄMEENKYRÖ 10 500 as.

Hyvät logistiset yhteydet Tampereelle ja Pohjanmaalle luovat vahvan liiketoiminta-alustan niin teollisuuden kuin palveluliiketoiminnan sijoittumiseen.

www.hameenkyro.fi

- Metsä Board
- Frantsila
- Pohjola Talot
- Kyrel
- Promeco

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU 365 000 as.

Suomen kasvava kakkoskeskus ja Pirkanmaan maakunnan sydän on tutkimusten mukaan Suomen imagoykkönen sekä halutuin asuin- ja opiskelualue.

www.tredea.fi

- Nokian Tyres
- Nokia
- Sandvik
- Kiilto
- Metso
- Insta

LOUNAIS-PIRKANMAA 29 000 as.

Elinkeinoelämän ja koulutuksen tiivis yhteistyö, toimivat yrityspalvelut ja yrittäjyyttä tukeva toimintakulttuuri kohtaavat täällä!

www.yrityssastamala.fi

- Teknikum
- SHT-Tukku
- Vexve
- Thermisol
- Lojer

ETELÄ-PIRKANMAA 43 500 as.

Tampere Eteläinen - Lähellä Kaikkia Teitä!

www.vaske.fi

- UPM
- Fläkt Woods
- Elematic
- Urjala Works
- Saarioinen

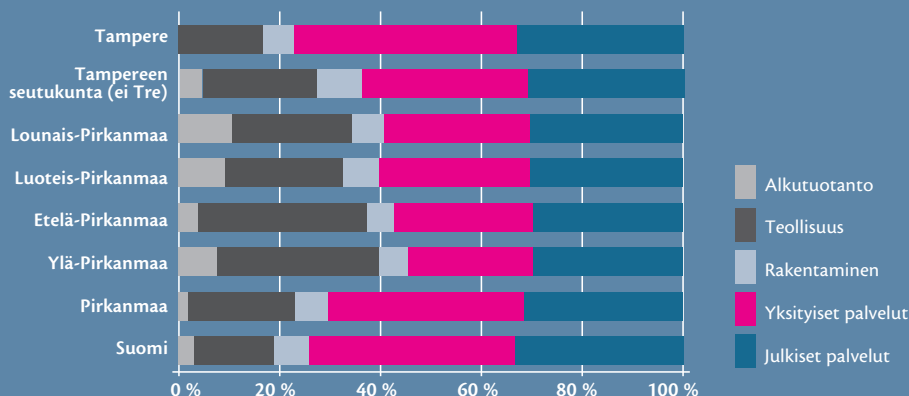
PÄLKÄNE 6 800 as.

Pätkäne on oivallinen kasvualusta pienille ja innovatiivisille yrityksille.

www.palkane.fi

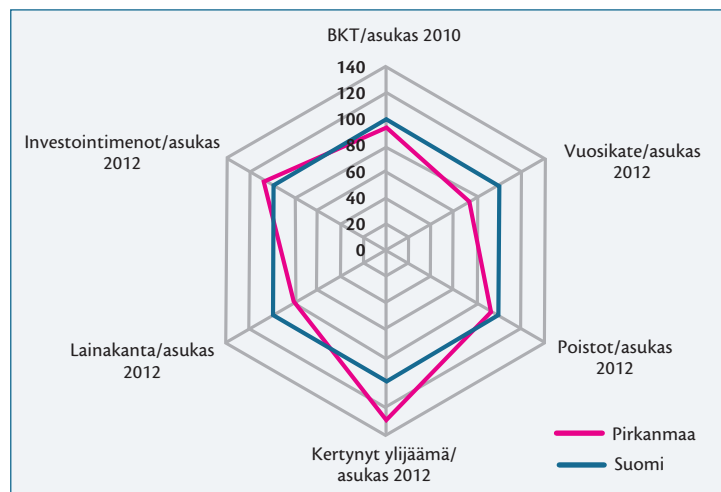
- Stora Enso Building and Living
- Sappeen Matkailukeskus
- Uotilan Leipomo
- Flagmore
- Artekno

Elinkeinojen osuudet työpaikoista 2010

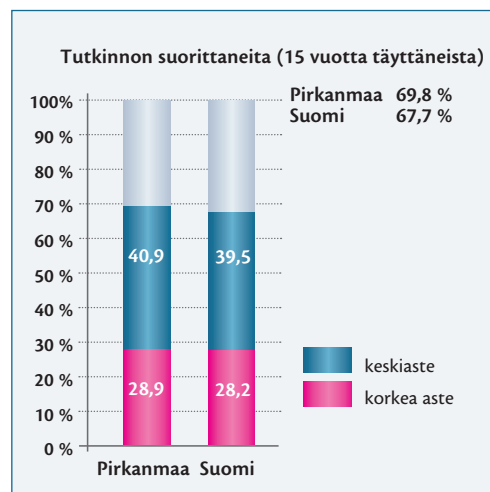

Pirkanmaa on All Bright!

Kuntataloudessa on haasteita

Koulutustaso on korkea

Pirkanmaan kasvulla on monet kasvot

Pirkanmaa on monesta syystä menestyvä maakunta, joka on opiskelijoiden, yritysten ja asukkaiden kannalta houkuttelevaa seutua. Tähän on erinomaisen sijainnin lisäksi lukuisia syitä. Monet asiat kasvavat ja kehittyvät täällä.

Tulevaisuuden kannalta opiskelu ja kouluttautuminen on varmasti merkittävä asia. Yhtä lailla merkittävä on pitkä teollinen traditio, joka on pystynyt jatkumaan ja kehittymään. Pirkanmaa on kauppataseen tasapainolla mitattuna yksi Suomen parhaista maakunnista ja selvästi palvelu- ja hallintokeskeisiä alueita edellä. Pirkanmaalta markkinat ovat hyvin saavutettavissa ja markkinoille tulon kynnyks matala. Tätä kasvun kuvaa me kutsumme nimellä **"Teollisen tradition, yrittäjyyden ja logistiikan Pirkanmaa"**.

Toinen merkittävä ja innostava asia on osaamisen muuttuminen moderniksi tekemiseksi. Suomen keskeiset korkean osaamisen alat ovat läsnä Pirkanmaalla ja uusien yritysten synty näille aloille on vahvassa kasvussa. Alat ovat tiiviissä vuoropuhelussa yliopistojen, korkeakoulujen, kansainvälisten osaajien ja eri yritysten kanssa. Tämä mahdollistaa erikoistumisen ja erottautumisen. Tämän kasvupolun nimi on **"Osaavan ja erikoistuvan kasvun Pirkanmaa"**.

Vahvat oppilaitokset, pitkä kulttuurien traditio ja pirkanmaalaisen luonteeseen kuuluva "ei tehdä siitä numeroa" -ajattelu on luonut ympäristön, jossa humanisuus, ympäristöllinen tietoisuus, täysipainoin kulttuurinen elämäntapa osuvat hyvin yhteen. Tällainen toimintaympäristö antaa tilaa uuden oivaltamiselle, kokeilemiselle ja erilaisuuden ymmärtämiselle. Kasvupolun nimi on **"Vihreän kasvun ja humanin kulttuurin Pirkanmaa"**.

Teema, joka on nousemassa vahvasti esille, on vaivattomuus, helppous ja sujuvuus. Tämä ei ole mahdollista silloin, kun byrokratia luo käytännöt, tietojärjestelmät ovat vanhanaikaisia ja kontaktit hallintolähtöisiä. Uudet avoimet järjestelmät, itse tekeminen ja luovat systeemit tekevät maakunnasta helposti lähestyttävän. Henkinen helppous ja läheisyys tekevät maakunnasta fyysisen saavutettavuuden lisäksi myös muuten helposti saavutettavan. Tätä kasvua kutsumme nimellä **"Te-hokkaan sujuva ja saavutettava Pirkanmaa"**.

Pirkanmaalla ollaan erinomaisessa tilanteessa, koska näin moniulotteisissa ja -kerroksisissa maakunnassa nuo kaikki kasvun polut voivat olla samaan aikaan totta.

Esa Halme, maakuntajohtaja

Pk-sektoria tukevia hankkeita Pirkanmaalla

- Innovatiiviset kaupungit (INKA) -ohjelman tavoitteena on vahvistaa kansainvälisesti vetovoimaisten innovaatiokeskittymien syntymistä Suomeen. Ohjelma haastaa kaupunkiseutuja luomaan uudenlaisia osaamiseen pohjautuvia liiketoiminnan kehitysympäristöjä ja edelläkävijämarkkinoita. Tarkoituksena on vauhdittaa uusia suuria hankekokonaisuuksia, joilla on myös kansainvälistä näkyvyyttä.
- Mediapolis-hanke tähtää kansainvälisen tason tarinankerroksen ja digitaaliteollisuuden osaamiskeskuksen synty-miseen Tampereelle.
- EDGE Pirkanmaa -hankkeella pyritään pirkanmaalaisen palvelualan ja teollisten pk-yritysten osaamisen, toimintaedellytysten, tuottavuuden ja kilpailukyyn parantamiseen globaaleilla markkinoilla. Projektilla kehitetään Pirkanmaan reuna-alueiden yritysten liiketoimintaa ja uudistumis- ja kilpailukykyä.
- PIB - Pirkanmaan innovaatioista bisnestä -hankkeen aikana teknologiateollisuuden pk-yrityksiä aktivoidaan ja ohjataan liiketoimintansa strategian ja toiminnan kehittämisen uudistamisessa sekä uuden innovoinnissa.
- Toimintaympäristötukihankkeina Pirkanmaalla on tuettu mm. silmälääketieteen, raketitutkimuksen, vaihtoehtomenetelmätestauksen ja optoelektroniikan pk-yritystoimintaa palvelevia tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan innovaatioympäristöjä.
- Uuden Tehtaan innovaatioalustoja, Demola ja Proto-moa, tuetaan hankerahoituksella. Uusi Tehdas on mukana mm. ManseGames-hankkeessa, joka tähtää pelialan yritysten syntymiseen.
- Muotoiluajattelun kehittäminen pirkanmaalaisissa pk-yrityksissä -esiselvitys on aloitettu.

Työllisyyden näkymät

Pirkanmaan työllisyystilanne ei osoittanut elpymisen merkkejä vuonna 2013. Edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna työttömien työnhakijoiden määrä nousi yli 5 600:lla. Työttömiä työnhakijoita oli vuoden 2013 tammikuu-heinäkuun aikana keskimäärin 30 190, mikä on yli viidenes enemmän kuin vastaavana aikana vuonna 2012.

Muuhun maahan verrattuna Pirkanmaan työllisyystilanne oli heinäkuun 2013 lopussa edelleen hieman heikompi. Pirkanmaalla työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,9 % ja koko maassa keskimäärin 12,2 %.

Eniten työttömiä työnhakijoita oli heinäkuun 2013 lopussa pääammattiryhmittäin vertailtuna teollisessa työssä (7 206), luokittelemattomassa työssä (5 004) sekä teknisessä, luonnontieteellisessä, yhteiskuntatieteellisessä ja taiteellisessa työssä (4 844) että hallinto- ja toimistotyössä (3 775).

Sekä yli 50-vuotiaiden että pitkäaikaistyöttömien määrä on ollut kasvussa vuoden 2013 ajan.

Teknisessä ja opetustyössä tarjontaa työpaikoista

Tammikuu-heinäkuussa 2013 avoimia työpaikkoja oli 3 % enemmän kuin vuoden 2012 vastaavalla jaksolla. Heinäkuun 2013 lopussa avoimia työpaikkoja oli eniten palvelutyössä, kaupallisessa työssä, terveydenhuollon ja sosiaalialan työssä ja teknisessä sekä opetustyössä. Merkittävä positiivista kasvua avoimissa työpaikoissa oli teknisessä ja opetustyössä, jossa muutos edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta oli 82,4 %. Lisäksi avoimien työpaikkojen muutos oli kappalemäärältään huomattava, 155.

Työpaikkojen avoinnaoloajan kesto muuttui vuodentakaisesta tilanteesta. Yli 1 kuukauden avoimena olevien työpaikkojen määrä oli lähes kolmannes kaikista avoimista työpaikoista, määrä oli lisääntynyt 17,9 % edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta. Yli 2 kuukautta avoimena olevien työpaikkojen määrä oli 15 % kaikista avoimista työpaikoista ja määrä oli noussut 30 % edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta.

Vuoden 2013 ensimmäisellä neljänneksellä aloittaneiden yritysten määrä on pysynyt edellisvuoden tasolla.

Koulutus avaimena työllistymiseen

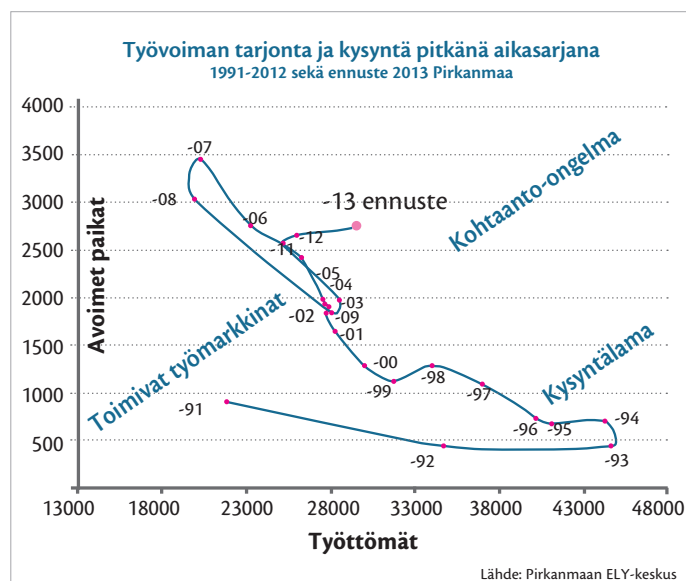
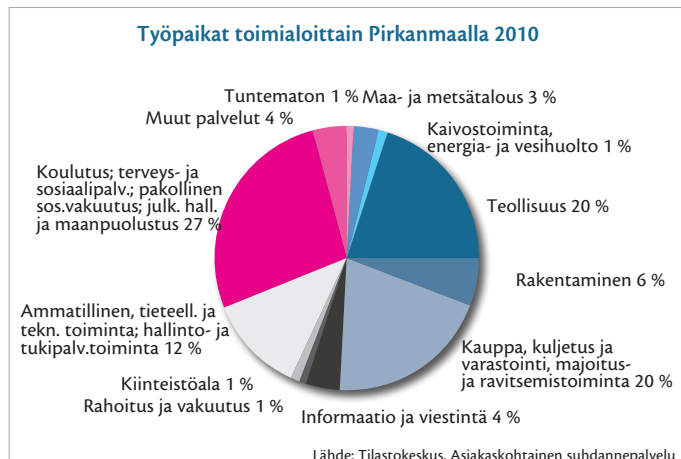
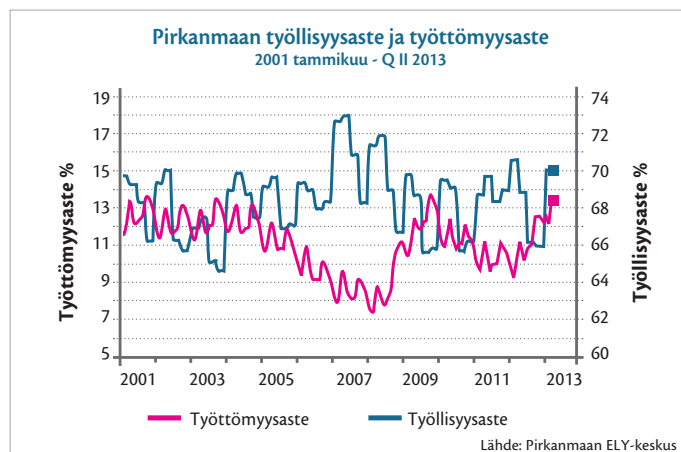
Nuorten työllisyys ei ole osoittanut elpymisen merkkejä, joskin on ollut ilmeistä, että koulutus kannattaa: korkeampi koulutus yli 20-vuotiaiden työnhakijoiden joukossa on antanut selvästi paremmat mahdollisuudet työllistymiseen tilanteessa, jossa työttömien työnhakijoiden määrä on yleisesti kasvanut.

Alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden määrä kasvoi edellisvuoden heinäkuusta yli 20 % ja oli heinäkuun lopussa 5 093. Nuorten alle 25-vuotiaiden työttömyystaso on ollut viimeksi näin korkea vuoden 1999 heinäkuussa.

Heinäkuussa 2013 pääammattiryhmittäin tarkasteltuna eniten työttömiä ja lomautettuja oli vailla ammattia olevien ryhmässä (5004). Työttömistä työnhakijoista ja lomautetuista noin 28 %:lla oli ainoastaan perusasteen koulutus. Työttömistä ja lomautetuista noin puolella oli keskiasteen koulutus heinäkuun lopussa 2013.

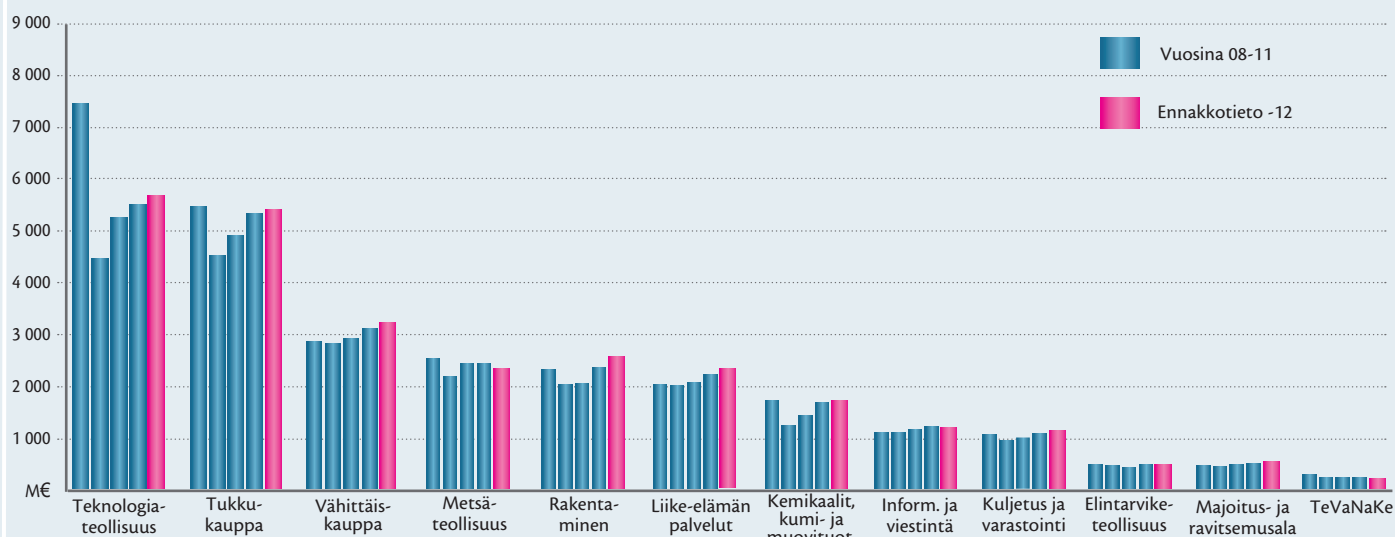
Kysyntä ja tarjonta epätasapainossa

Viimeaikainen työllisyyden kehitys näyttää pitkällä aikavälillä tarkasteltuna kehittyvän kielteiseen suuntaan. Työvoiman kysynnän ja tarjonnan trendi ns. UV-käyrällä (Unemployment/Vacancy) osoittaa selvästi kohtaanto-ongelmaan päin, mikä tarkoittaa, etteivät työmarkkinat toimi kunnolla eikä kysyntä ja tarjonta kohtaa toisiaan. Mikäli trendi ei käännä, mitä ilmeisimmin myös rekrytointiongelmien kasvavat ja muodostavat ennen pitkää talouden kasvulle esteen. Tämä saattaa olla edessä Pirkanmaan osalta jo tulevan vuoden kuluessa.

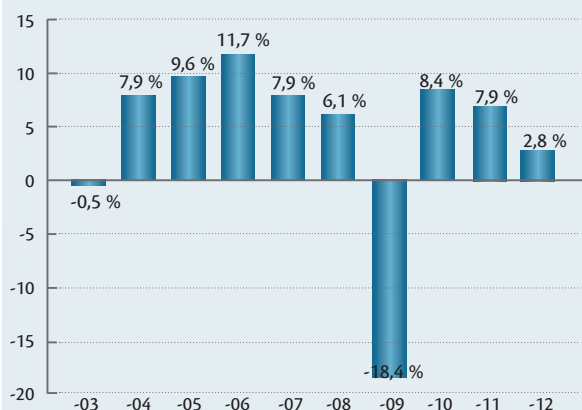

	2012	2011			
LIKEVAIHTO Kaikki toimialat 2012 arvio	30 006 M€	29 195 M€	ASUKKAITA 30.6.2013	497 762	31.12.2011 491 743
Liikevaihdon muutos	2,8 %	7,9 %	TYÖLLISIÄ II/2013	228 400	II/2012 231 500
LIKEVAIHTO Teollisuus 2012 arvio	11 400 M€	11 331 M€	TYÖLLISYYSASTE II/2013	69,9 %	II/2012 70,4 %
Teollisuuden liikevaihdon muutos	0,6 %	7,1 %	TOIMIPAIKKOJA 2012	31 136	
VIENTI Teollisuus	6 269 M€	6 148 M€			
Teollisuuden viennin muutos	2,0 %	5,6 %			

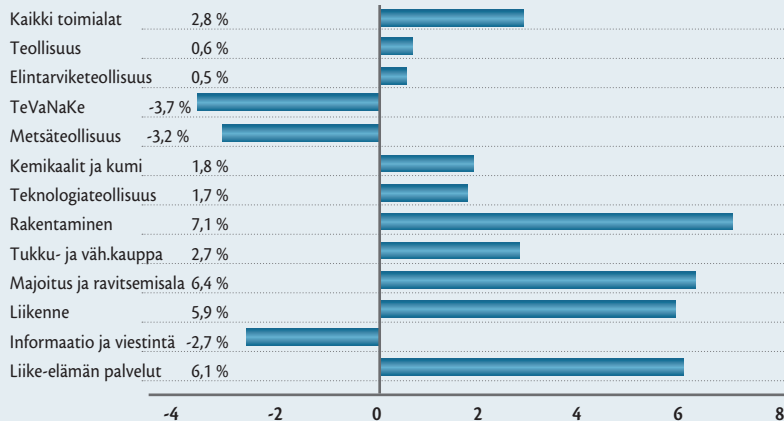
Liikevaihdon kehitys toimialoittain 2008-2012 (M€)

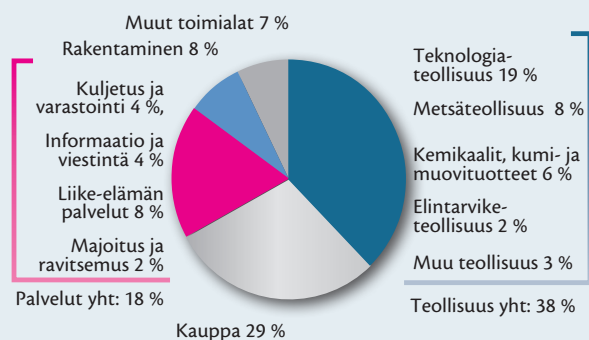
Liikevaihdon muutos Pirkanmaalla 2003-2012

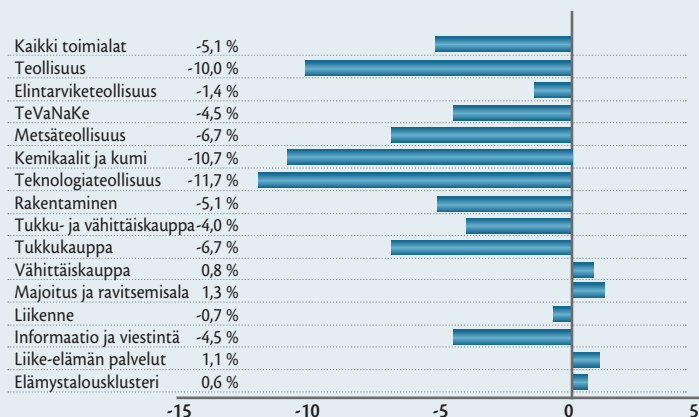
Liikevaihdon vuosimuutos Pirkanmaalla 2012

Liikevaihto päätoimialoittain Pirkanmaalla 2012

Liikevaihdon vuosimuutos Pirkanmaalla Q1/2011-Q1/2012

Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

PIRKANMAAN TALOUS 2013 – TOIMIALOJEN NYKYTILA JA NÄKYMÄT

Julkaisijat:

Pirkanmaan ennakointipalvelu p. 020 636 0050
www.pilkahdus.fi

Pirkanmaan ELY-keskus p. 020 63 60050
www.ely-keskus.fi/pirkanmaa

Tampereen kauppakamari p. (03) 230 0555
www.tampereenkauppakamari.fi

Tampereen kaupunkiseudun elinkeino- ja kehitysyhtiö
Tredea Oy p. 040 866 9757
www.tredea.fi

Pirkanmaan liitto p. (03) 248 1111
www.pirkanmaa.fi

Lähteet:

Tilastokeskus: Asiakaskohtainen suhdannepalvelu, Tampereen kauppakamari, Pirkanmaan ELY-keskus, työvoimatilastot, Pirkanmaan liitto, Toimialaluokitus, www.tilastokeskus.fi, www.teamtampere.fi

Ulkoasu, toimitus ja taitto: Mainio Oy, www.mainiota.fi

Paino: Hämeen kirjapaino, Tampere

Syyskuu 2013

Painosmäärä 5 000 kpl

